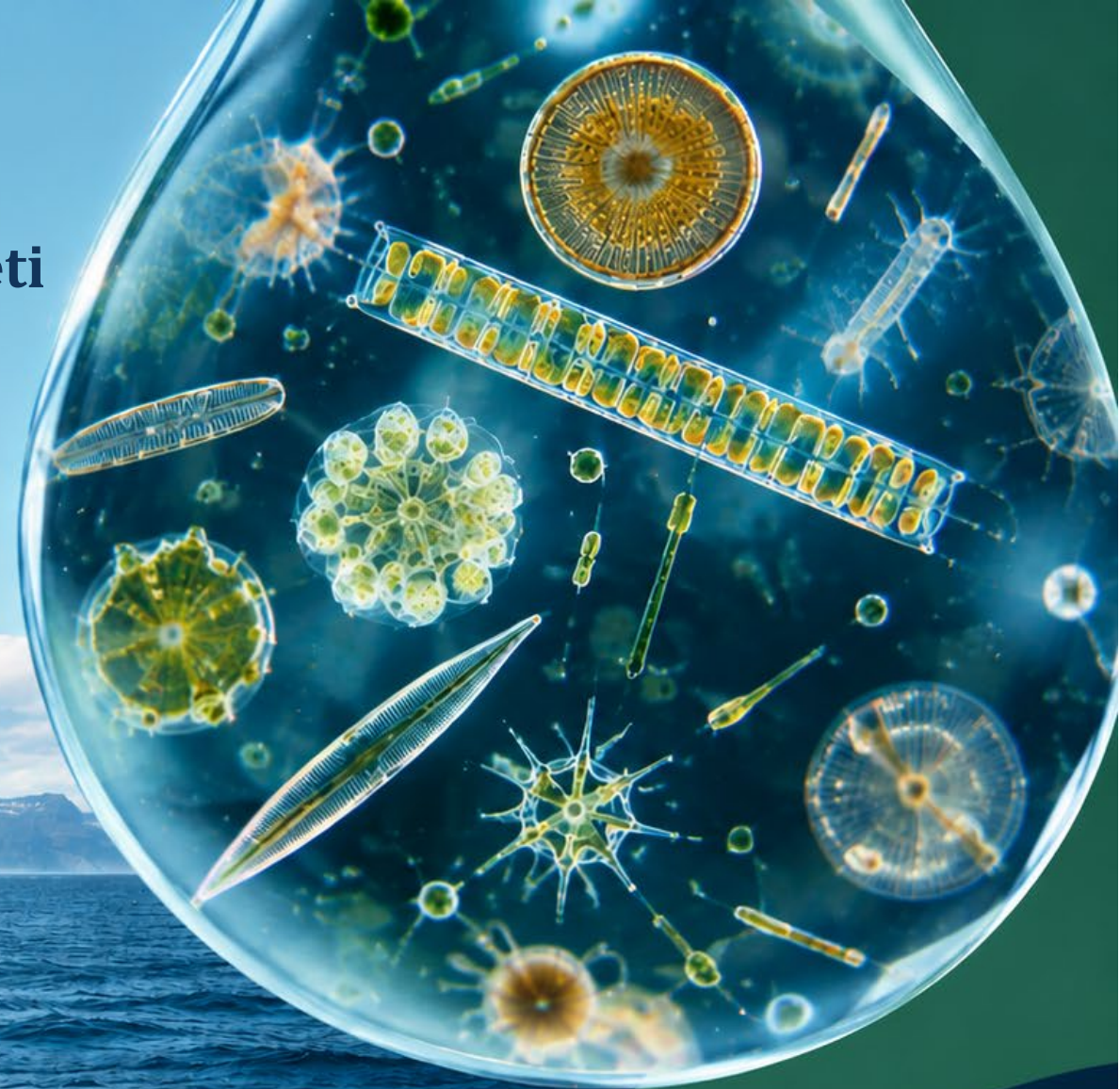

Lívið í einum dropa – eygleiðingar av plantuæti á Landgrunninum í eina fjórðingsøld

Hvussu mikroskopiskar algur eru grundarlagið undir føðiketum í sjónum

Hitt verurnar, sum føða havið

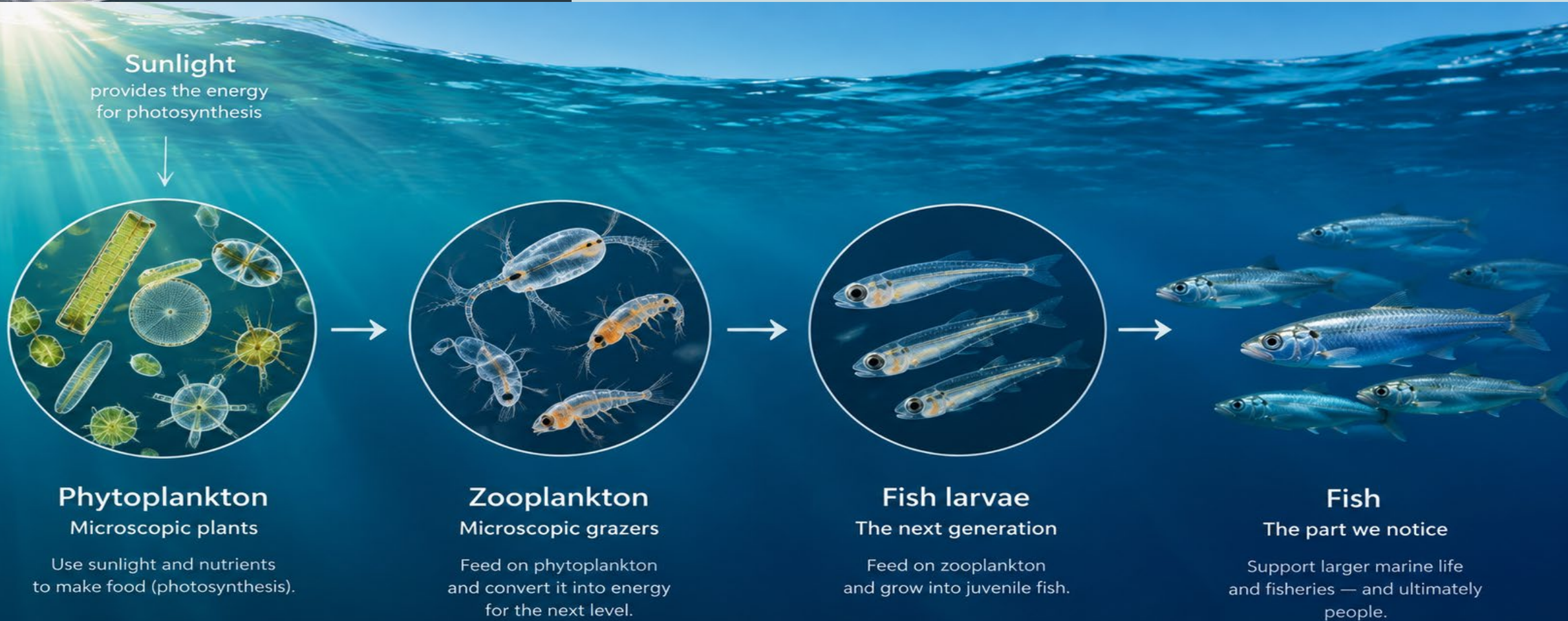

PLANTUPLANKTON

Smáar plantur/algur, sum við orku frá sólarljósinum eru byrjanin til føðiketurnar í havinum.

SÓL → LÍV

Lítið í stödd, men stóran týdning!

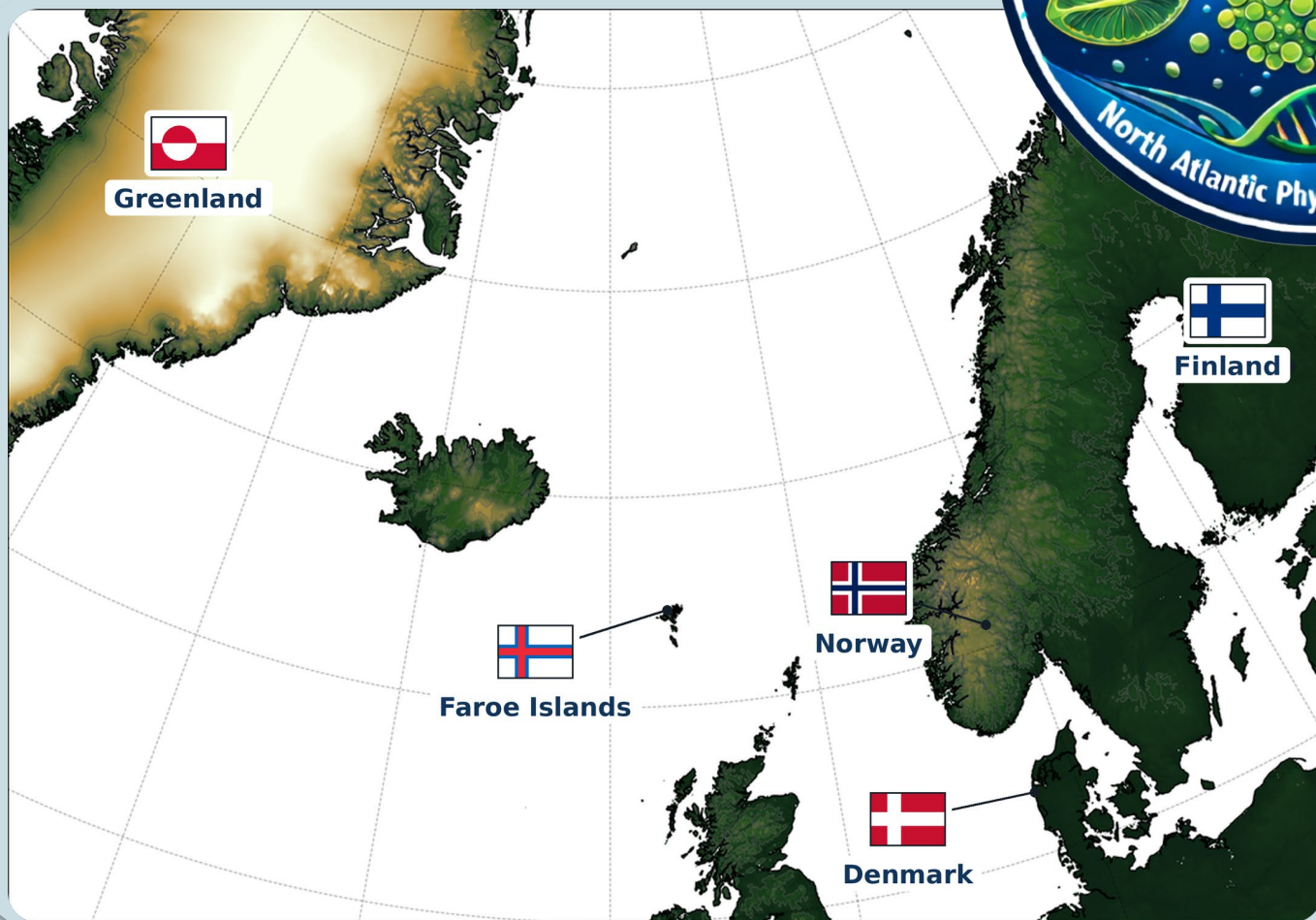

Verkætlanin “Phyto-Traits”

OKKARA SPURNINGUR

Hvørjir fysiskir
eginleikar og hvørjir
føðslueginleikar
mynda
plantuplankton-
blómingar í
Norðuratlantshavi?

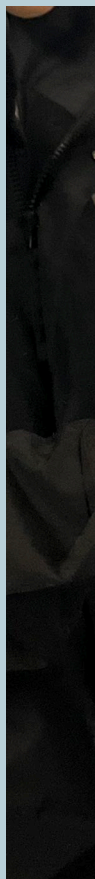

Kort: James Best

Skopun

Base map: Erik Frohne / Wikimedia Commons, CC

Hvussu kannu vit nakað, sum er so lítið?

5 hættir at kannu ein vatndropa

Mikroskop

Hvønn síggi eg?

FlowCam

Hvussu stórt er tað og
hvussu er skapið?

DNA

Hvør er her?

Lívevnafrøði

Hvussu eru tey
uppbygd?

Sjógv dátur

Hví eru tey her?

Fylg orkuni

Fiskarí

Tað, sum endar á døgurðatallerkinum

Plantuplankton

Ger sólorku um til føði

Djóraplankton

Etur plantuplankton

Fiskur

Etur tey, sum eta plantuplankton

Tað, sum hendir í fyrsta liði, ávirkar allan vegin upp til síðsta lið

Og hvat so?

Eitt plantuplankton er bara eitt plantuplankton, ikki so?

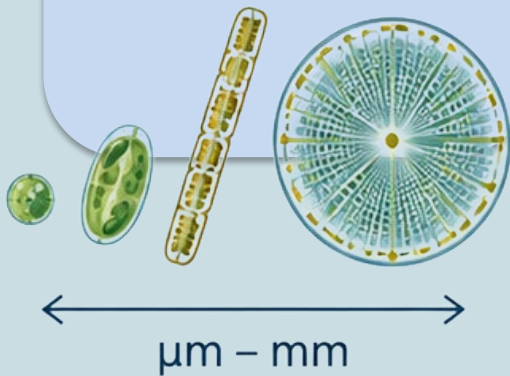
Nei,

Eitt plantuplankton er ekki bara eitt plantuplankton – tey hava ymiskar eginleikar

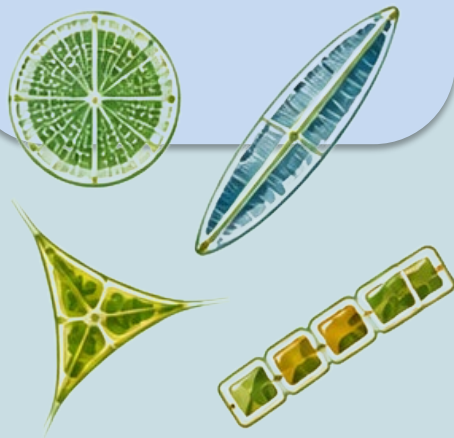
STØDD

Hvussu stórt er tað?

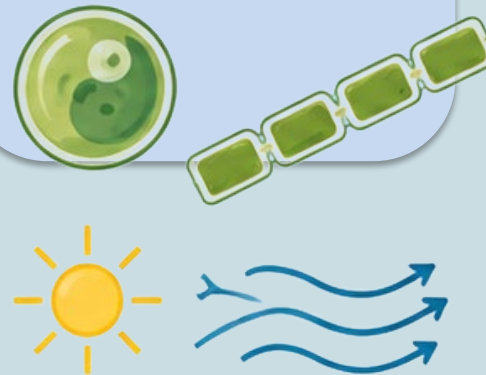
SKAP

Einkultar verur,
saman sum ketur ella
sum tyssi?

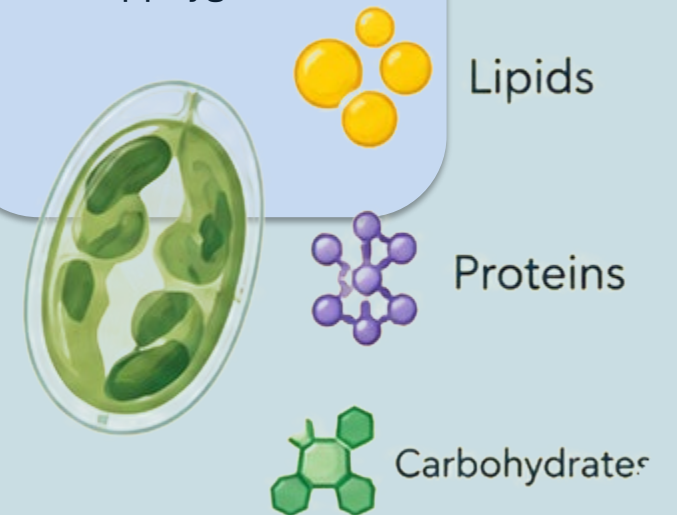
LÍVSSTÍLUR

Hvussu livir tað?

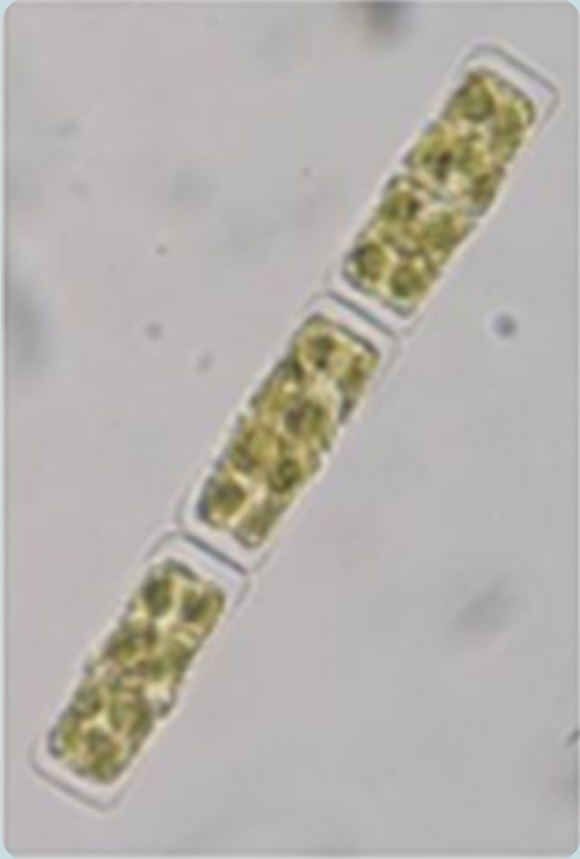

FØÐSLU- EGINLEIKAR

Hvørjum er tað
uppbyggt av?

Støddin hevur týdning

STØDD

Hevur týdning fyri, hvussu
plantuplankton:

Verður etið
Søkkur
Upptekur tøðevni

Stór plantuplankton – Smá plantuplankton – Ymisk ávirkan!

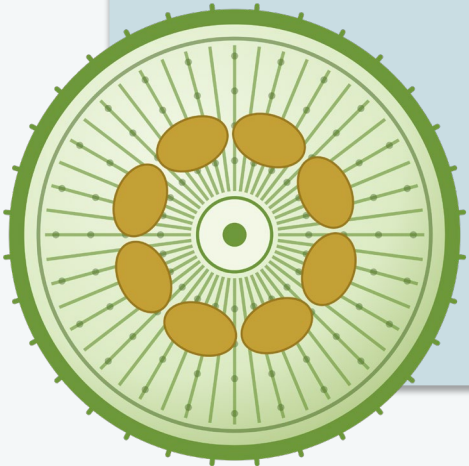
STÓR PLANTUPLANKTON

DJÓRAPLANKTON

FISKALARVUR

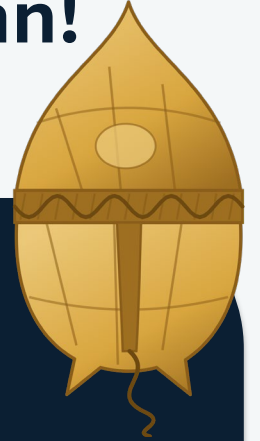
SMÁ PLANTUPLANKTON

SMÁIR ÁTARAR

FLEIRI LIÐIR

Ymisk plantuplankton-samfelög kunnu føra til ymiskar leiðir fyri orkuflutningi í føðiketuni.

Plantuplankton eru ymisk sum føði

Feitt

Orka og lívsneyðugar feittsýrur

Ein rík orkukelda og sumar feittsýrur koma einans frá plantuplanktoni

Protein

Nitrogen og aminosýrur

Byggisteinarnir til vökstur

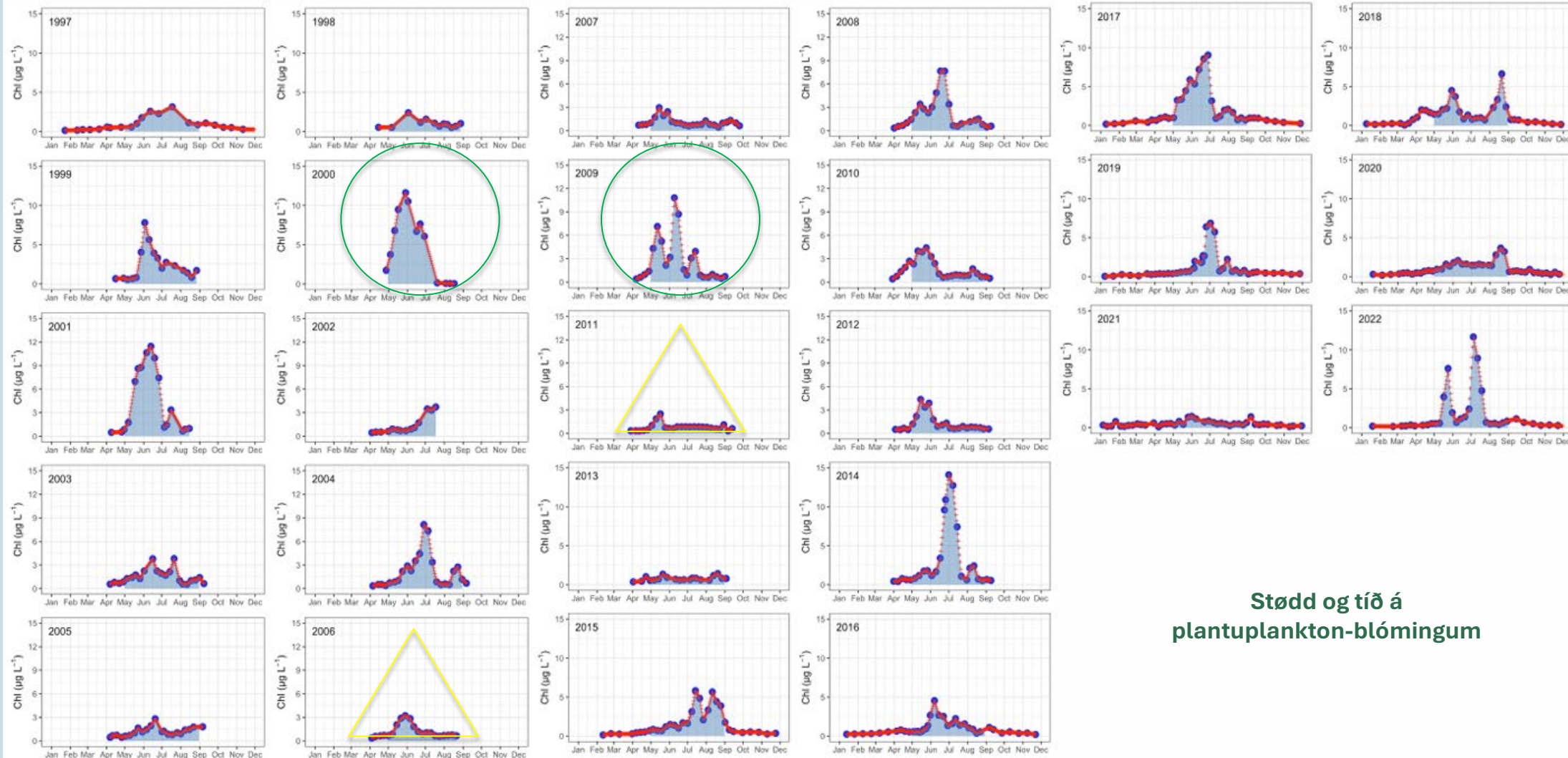
Kolhydrat

Orka

Skjót orka

Góðskan á føðini kann ávirka tað, sum hendir longri uppi í føðiketuni

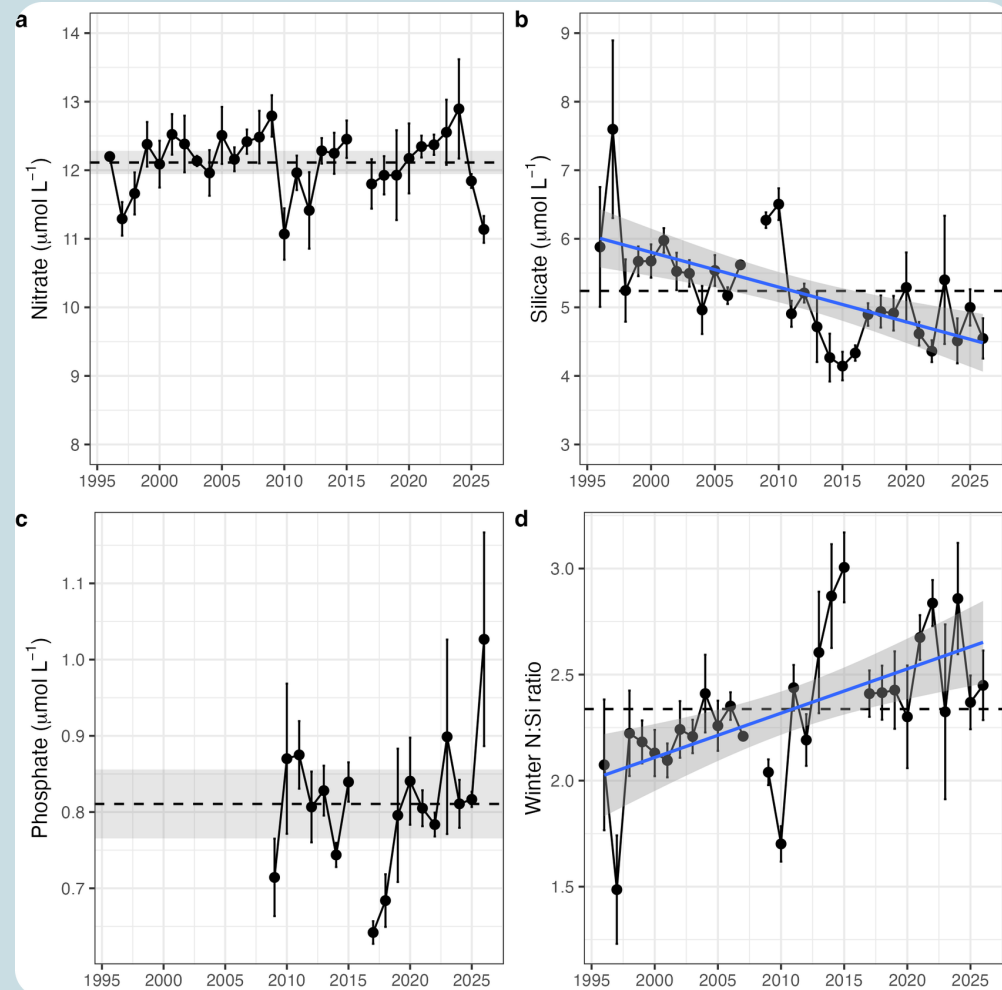
Hvört ár sigur sína egnu sögu

Stödd og tíð á
plantuplankton-blómingum

Hvussu sær sjógvurin út?

Tøðevni um veturin á føroyska landgrunninum, 1996–2026

Nitratið er støðugt

Ongin greiður tendensur hesar 30 vetrarnar.

Silikatið fellir

Virðið um veturin er fallið við uml. einum fjórðingi síðani síðst í 1990unum.

Fosfat: styttri tíðarrøð

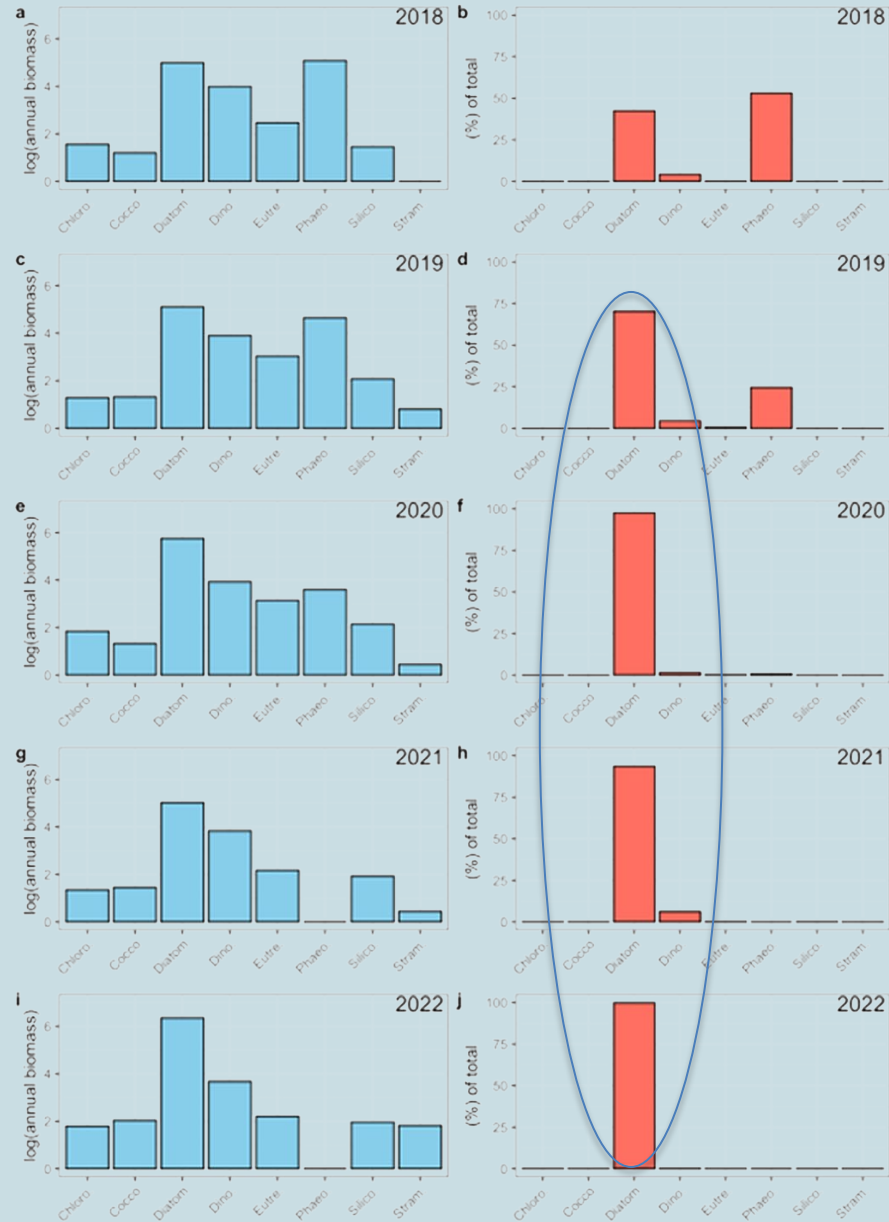
Mátað síðni 2009, ongin greiður tendensur at síggja enn.

So N:Si lutfallið økist

Lutfalsliga meiri nitrogen, lutfalsliga minni silikat í sjónum um várið at byrja við.

Diatomir brúka silikat til at gera skalið av — so hetta er týðningarmikið at halda eyga við!

Eitt prøvatøkustað – Ymisk plantuplankton-samfeløg

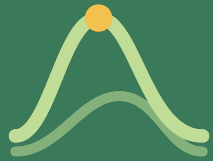

Ymisk samfeløg → Ymiskir eginleikar

Hvat hava vit funnið?

Hava kannað Landgrunnin í 30 ár

01

Blómingar eru ymiskar

Tíð og stódd á plantuplankton-
blómingum broytast rættiliga
nógv frá einum ári til annað

02

Eginleikar broytast

Stódd, biomassi og funktionell
eyðkenni eru ymisk frá einum ári
til annað

03

Ávirkan á føðiketuna

Hesir eginleikar kunnu vera við at
at forklára mynstur, sum hava við
beiting av plantuplankton og
tilgongd av fiski at gera

Hví hevur hetta týdning?

Smáar broytingar í byrjanini av føðiketuni kunnu føra til stórar broytingar í allari vistskipanini.

Fiskurin, sum vit fiska

Alguvøksturin um várið ávirkar føðigrundarlagið hjá ungum fiski

Eitt hav í broyting

Upphiting og skiftandi umstøður kunnu flyta byrjanartíðspunktið á blómingini.

Ein háttur at fylgja við

Eginleikar kunnu nýtast sum ábendingar um støðuna í vistskipanini á Landgrunninum í løtuni

Við at halda eyga við teimum smæstu kyknunum, kunnu vit fáa vitan um alla vistskipanina!

Vit síggja eitt mynstur.

Men hví hendir tað?

Umstøður í havinum

Blanding, ljós og hiti seta
karmarnar hvørt vár

Tøðevni

Hvat er tøkt í havinum, og nær
verður tað uppi

Hvat hava vit ikki hugsað um enn?

Hvat fær plantuplankton-samfelagið við Føroyar at skifta millum ymiskar støður?

Havið, sum tú ikki sært

Í hvørjum vatndropa finst ein “heimur”

Smáar verur.
Stórar avleiðingar.

Takk fyri!

